

Sygn. akt I ACz 1414/13

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Andrzej Struzik

Sędziowie: SA Maria Kus-Trybek

SA Zbigniew Ducki

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2013 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przy udziale (...) z siedzibą w K.

w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia przed wszczęciem postępowania w sprawie

na skutek zażalenia (...) z siedzibą w K. na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 10 maja 2013 roku, sygn. akt IX GCo 103/13

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że oddalić wniosek.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 29 kwietnia 2013 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniosła o udzielenie, przed wszczęciem postępowania w sprawie, zabezpieczenia roszczenia przysługującego jej względem (...) z siedzibą w K., o uznanie w trybie art. 527 § 1 k.c. za bezskuteczną w stosunku do niej umowy sprzedaży. Uprawniona spółka wskazała, że (...) S.K.A. na podstawie umowy sprzedaży z dnia 3 sierpnia 2010 roku nabyła trzy samochody osobowe od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, która to spółka jest dłużnikiem uprawnionej (...) sp. z o.o. zawarła bowiem umowę sprzedaży sześciu samochodów z (...) sp. z o.o., za które ta nie zapłaciła ceny sprzedaży, mimo wydania przez sprzedającą spółkę dokumentacji pojazdów. W dniu 18 kwietnia 2011 roku (...) sp. z o.o. odstąpiła od umowy sprzedaży zawartej z (...) sp. z o.o. Uprawnionej spółce przysługuje zatem wobec (...) sp. z o.o. wierzytelność, a spółka ta zawarła z obowiązaną spółką umowę sprzedaży z dnia 3 sierpnia 2010 roku z pokrzywdzeniem (...) sp. z o.o. – stając się na skutek jej zawarcia niewypłacalną. Nadto dłużnik uprawnionej spółki działał ze świadomością jej pokrzywdzenia (sprzedając samochody za cenę dużą niższą niż ich wartość), a obowiązana spółka o takim działaniu dłużnika wiedziała, co wynika z domniemania z art. 527 § 4 k.c. Roszczenie o uznanie w trybie art. 527 § 1 k.c. za bezskuteczną przedmiotowej umowy sprzedaży jest zdaniem (...) sp. z o.o. uprawdopodobnione. Również uprawdopodobniony jest interes prawny spółki, która będzie mogła zaspokoić swoje roszczenie względem (...) sp. z o.o. ze sprzedanych obowiązanej spółce samochodów, po uwzględnieniu powództwa ze skargi pauliańskiej. Aby było to możliwe konieczne jest jednak uniemożliwienie obowiązanej spółce rozporządzania nabytymi pojazdami, co wymaga udzielenia zabezpieczenia w sposób wskazany we wniosku.

Postanowieniem z dnia 10 maja 2013 roku Sąd Okręgowy w Krakowie, sygn. akt IX GCo 103/13 zabezpieczył w punkcie I roszczenie (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. (uprawnionej) wobec (...) S.K.A. z siedzibą w K. (obowiązanej) o uznanie za bezskuteczną umowy sprzedaży trzech samochodów osobowych marki B. o numerach podwozia (...), (...), (...)

zawartej w K. w dniu 3 sierpnia 2010 roku pomiędzy (...) S.K.A., a (...) sp. z o.o. będącą dłużnikiem uprawnionej na kwotę należności głównej 493 250,99 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 lipca 2010 roku do dnia zapłaty, w sposób zgodny z żądaniem (...) sp. z o.o. W punkcie II postanowienia Sąd wyznaczył uprawnionej dwutygodniowy termin na wniesienie pozwu przeciwko obowiązanej o uznanie za bezskuteczną przedmiotowej umowy sprzedaży z dnia 3 sierpnia 2010 roku pod rygorem upadku zabezpieczenia.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy wskazał, że uprawniona spółka uprawdopodobniła swoje roszczenie za pomocą dołączonych do pozwu faktur, korespondencji mailowej oraz umowy sprzedaży z dnia 3 sierpnia 2010 roku. Chronologia czynności podejmowanych przez (...) sp. z o.o. - prowadzenie negocjacji z (...) sp. z o.o. co do rozwiązania łączącej strony umowy sprzedaży już po przeniesieniu własności trzech pojazdów na obowiązującą spółkę, uprawdopodobnia okoliczność działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzeniem uprawnionej spółki. Również brak zapłaty ceny sprzedaży na rzecz uprawnionej oraz kolejna sprzedaż samochodów przez dłużnika bez uzyskania zapłaty w postaci realnej kwoty pieniężnej, uprawdopodobnia niewypłacalności (...) sp. z o.o. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia, w ocenie Sądu Okręgowego został wykazany ryzykiem nieosiągnięcia celu postępowania w przypadku zbycia przez obowiązującą spółkę przedmiotowych samochodów osobom trzecim, działającym w dobrej wierze.

Zażaleniem z dnia 27 maja 2013 roku (...) S.K.A. zaskarżyła postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 10 maja 2013 roku, sygn. akt IX GCo 103/13 co do punktu I, zarzucając mu naruszenie art. § 1 i § 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, że wnioskodawca ma interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia oraz uprawdopodobnił istnienie po jego stronie roszczenia. Skarżąca spółka wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia w całości. (...) S.K.A. wskazała, że interes prawny wnioskodawcy w udzieleniu zabezpieczenia, przejawiający się z istnieniem realnej możliwości zbycia przedmiotowych pojazdów, co uniemożliwi osiągnięcie celu postępowania ze skargi pauliańskiej, nie istnieje, albowiem uczestnik na ponad miesiąc przed złożeniem wniosku o zabezpieczenie, utracił przymiot właściciela samochodów. Dalej skarżąca podniosła, że wnioskodawca nie uprawdopodobnił swojego roszczenia, gdyż nie jest wiadomym jaka wierzytelność przysługuje mu wobec (...) sp. z o.o., a nadto (...) sp. z o.o. nie uprawdopodobniła niewypłacalności swojego dłużnika.

W odpowiedzi na zażalenie (...) sp. z o.o. wniosła o oddalenie zażalenia i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego. Uprawniona spółka wskazała, że uprawdopodobniła roszczenie, bowiem w świetle okoliczności stanu faktycznego nie ulega wątpliwości, że przysługuje jej wobec (...) sp. z o.o. wierzytelność. Także fakt niewypłacalności dłużnika został przez wnioskodawcę uprawdopodobniony na podstawie przywołanych we wniosku okoliczności stanu faktycznego. Udzielenie zabezpieczenia zabezpiecza wykonanie orzeczenia, które zapadnie w sprawie ze skargi pauliańskiej nawet przy przyjęciu twierdzenia obowiązanej, iż dokonała dalszego zbycia przedmiotów objętych zabezpieczeniem jeszcze przed doręczeniem jej zaskarżonego postanowienia.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zażalenie musiało skutkować zmianą zaskarżonego postanowienia i oddaleniem wniosku o udzielenie zabezpieczenia.

Zgodnie z art. 730¹ § 1 k.p.c. udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Powyższa norma prawna wskazuje dwie przesłanki, których łączne wystąpienie jest warunkiem koniecznym do udzielenia zabezpieczenia. Stwierdzenie zatem braku pierwszej z nich, to jest nieuprawdopodobnienie roszczenia, zwalnia z badania wystąpienia interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia.

Nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca musi uprawdopodobnić istnienie roszczenia oraz to, że roszczenie to mu w ogóle przysługuje, a zatem winien przytoczyć takie fakty, które będą spełniać wymóg uprawdopodobnienia tych właśnie okoliczności. Przy ocenie prawdopodobieństwa roszczenia nie można abstrahować od tego czy fakty przytoczone przez uprawnionego tworzą to roszczenie w świetle przepisów prawa, gdyż uprawdopodobnienie dotyczy nie tylko podstawy faktycznej, lecz również prawnej roszczenia.

(...) sp. z o.o. domagając się udzielenie zabezpieczenia roszczenia przysługującego jej względem (...) S.K.A. o uznanie w trybie art. 527 § 1 k.c. za bezskuteczną w stosunku do niej umowy sprzedaży przedmiotowych samochodów, powinna w pierwszej kolejności uprawdopodobnić istnienie wszystkich okoliczności, których zaistnienie gwarantuje uzyskanie ochrony z art. 527 § 1 k.c., co stanowiłoby zarazem uprawdopodobnienie roszczenia po myśli art. 730¹ § 1 k.p.c. Uprawniona spółka winna uprawdopodobnić zatem, że wskutek czynności prawnej jej dłużnika z obowiązującą spółką, dokonanej z jej pokrzywdzeniem, (...) S.K.A. uzyskała korzyść majątkową, a przy tym dłużnik działał ze świadomością jej pokrzywdzenia, o czym (...) S.K.A. wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Powołując się natomiast we wniosku o udzielenie zabezpieczenia na występujące w sprawie domniemanie prawne z art. 527 § 4 k.c. uprawniona spółka powinna uwiarygodnić okoliczność, że (...) S.K.A. pozostawała z jej dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych. (...) sp. z o.o. uprawdopodobniając, że jej dłużnik wskutek czynności prawnej stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem czynności, a zatem swoje pokrzywdzenie, powinna uprawdopodobnić nadto fakt przysługiwania jej wobec dłużnika wierzytelności.

(...) sp. z o.o. we wniosku o udzielenie zabezpieczenia wskazała jedynie, że roszczenie przeciwko (...) S.K.A. w trybie art. 527 § 1 k.c. ma na celu ochronę wierzytelności spółki wobec (...) sp. z o.o. na kwotę należności głównej - 493 250,99 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 lipca 2010 roku do dnia zapłaty, nie precyzując o wierzytelność z jakiego tytułu chodzi. Nie sposób uznać by takie określenie w petitum wniosku, wierzytelności- poprzez jedynie wskazanie jej kwoty, stanowiło wystarczające jej skonkretyzowanie, pozwalające zindywidualizować wierzytelność, która uzyskać ma ochronę przy wykorzystaniu instytucji skargi pauliańskiej. Powołanie się natomiast tylko w uzasadnieniu wniosku o udzielenie zabezpieczenia na fakt odstąpienia przez (...) sp. z o.o. od umowy zawartej z (...) sp. z o.o. i brak zwrotu przez dłużnika otrzymanego świadczenia oraz korzyści uzyskanych z dalszej sprzedaży przedmiotowych samochodów, a zatem na zaktualizowanie się roszczenia po stronie uprawnionej spółki, wynikającego z art. 406 k.c. w zw. z art. 409 k.c. z tytułu nienależnego świadczenia, nie może zostać odczytane jako skonkretyzowanie wierzytelności, mającej uzyskać ochronę, które pozwoliłoby na udzielenie zabezpieczenia. Brak sprecyzowania w samym wniosku o udzielenie zabezpieczenia wierzytelności poprzez wskazanie nie tylko jej wysokości ale i tytułu z jakiego wynika, skutkowało wydaniem przez Sąd Okręgowy postanowienia w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia, w którym wierzytelność, podlegająca ochronie w trybie art. 527 § 1 k.c., nie została opisana w sposób prawidłowy. Udzielając bowiem ochrony ze skargi pauliańskiej Sąd powinien zindywidualizować chronioną wierzytelność w wyroku, opisując ją w sposób jak najbardziej dokładny i precyzyjny, co także powinno zostać uczynione przez stronę poszukującą ochrony w samym pozwie. Niewskazanie we wniosku o udzielenie zabezpieczenia w takiej właśnie formule wierzytelności, mającej podlegać ochronie z art. 527 § 1 k.c., uniemożliwiło sprecyzowanie jej następnie w odpowiedni sposób już w samym postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia. Skoro zatem (...) sp. z o.o. nie wskazała we wniosku w sposób precyzyjny wierzytelności, mającej podlegać ochronie na skutek powództwa spółki w trybie art. 527 § 1 k.c. nie mogła ona uzyskać zabezpieczenia swojego roszczenia wobec (...) S.K.A., którego to celem jest wszak ochrona konkretnej i zindywidualizowanej wierzytelności danego podmiotu.

Nadto na brak uprawdopodobnienia roszczenia wnioskodawcy wskazuje fakt, iż uprawniona spółka powołując się na zaistniałe w sprawie domniemanie z art. 527 § 4 k.c. nie uprawdopodobniła pozostawania (...) S.K.A. w stałych stosunkach gospodarczych z (...) sp. z o.o. Okoliczność, że (...) S.K.A. dokonała potrącenia swojej wierzytelności przysługującej jej względem (...) sp. z o.o. z wierzytelnością, stanowiącą cenę sprzedaży za przedmiotowe samochody, nie stanowi wystarczającej podstawy by uznać, że spółki te pozostawały w stałych stosunkach gospodarczych. Nie jest bowiem wykluczone, iż wierzytelność obowiązanej spółki wobec dłużnika wnioskodawcy, która uległa potrącenia, powstała w związku z jednorazowym zdarzeniem prawnym, będącym jej źródłem, a przed nim strony nie prowadziły ze sobą żadnych kontaktów handlowych. Sam fakt posiadania wierzytelności wobec danego podmiotu nie jest wystarczającą okolicznością uwiarygadniającą twierdzenie, że strony te pozostają w stałych stosunkach gospodarczych. O stałości takich stosunków świadczy bowiem między innymi czas ich trwania, wyznaczony powtarzalnymi czynnościami lub długoterminową umową, ich charakter oraz rozmiar. Również wysokość wierzytelności przysługującej (...) S.K.A., która przewyższała kwotę 379 803,26 zł nie stanowi wystarczającej okoliczności dla przyjęcia uprawdopodobnienia pozostawania stron w stałych stosunkach gospodarczych. Mając bowiem na uwadze przedmiot działalności każdej ze spółek, w związku z którą to podmioty te zajmują się sprzedażą

i kupnem samochodów osobowych, nie sposób stwierdzić, że wierzytelność jednej ze spółek wobec drugiej, na kwotę ponad 380 000 zł, świadczy o stałym charakterze współpracy. Wierzytelność w takiej wysokości mogła powstać bowiem w związku z jedną tylko czynnością prawną, jaką łączyła strony, a kwota jej w profesjonalnym obrocie gospodarczym nie jawi się jako szczególnie wysoka. Fakt zdecydowania się przez (...) S.K.A. na nabycie przedmiotowych pojazdów bez ich uprzedniego obejrzenia, w okolicznościach przedmiotowej sprawy, również nie może zostać poczytany jako uprawdopodobniający pozostawanie przez strony w stałych stosunkach gospodarczych. Skoro bowiem (...) sp. z o.o. dysponowała wszelką dokumentacją przedmiotowych pojazdów, którą wydała kupującej spółce, a nadto wskazała, że nowe fabrycznie samochodu, stanowiące przedmiot umowy, są przygotowane do odbioru w salonie firmowym dealera B. ((...) sp. z o.o.), to okoliczności te obiektywnie nie budziły wątpliwości co do rzetelnego działania sprzedającego. Również fakt, iż sprzedający uprawniony był do używania w firmie swojej spółki znaku towarowego B., dawał podstawę do przekonania kupującego, że stan techniczny przedmiotowych samochodów odpowiada zapewnieniom sprzedającego, a konieczność ich odbioru w salonie dealera tylko to potwierdza. Powyższe okoliczności wskazują na brak podstaw by uznać, że tylko szczególne zaufanie do sprzedającego, wynikające z uprzednich kontaktów handlowych, pozwoliło na zawarcie przedmiotowej umowy, bez oględzin owych pojazdów. Nie sposób zatem uznać by wnioskodawca uprawdopodobnił okoliczność, że (...) S.K.A. pozostawała w stałych stosunkach gospodarczych z (...) sp. z o.o., a w konsekwencji brak podstaw do przyjęcia domniemania o jakim mowa w art. 527 § 4 k.c. Skoro brak jest podstaw do przyjęcia owego domniemania, stwierdzić należy, że uprawniona spółka nie uprawdopodobniła faktu, że (...) S.K.A. wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, iż (...) sp. z o.o. zawierając umowę sprzedaży z dnia 3 sierpnia 2010 roku działała ze świadomością pokrzywdzenia (...) sp. z o.o. N. wszystkich przesłanek koniecznych do udzielenia ochrony w trybie art. 527 § 1 k.c. oznacza równocześnie brak uprawdopodobnienia przez wnioskodawcę swego roszczenia.

Mając na uwadze, że (...) sp. z o.o. nie uprawdopodobniła swojego roszczenia, a nadto nie wskazała we wniosku o udzielenie zabezpieczenia w sposób precyzyjny i zindywidualizowany wierzytelności, mającej podlegać ochronie w trybie art. 527 § 1 k.c., Sąd Apelacyjny uznał, że przedmiotowy wniosek podlega oddaleniu.

(...) sp. z o.o. nie uprawdopodobniła swego roszczenia zbędne było badanie czy uprawdopodobniono istnienie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, gdyż już sam brak wykazania roszczenia nie pozwala na udzielenie zabezpieczenia.

Na marginesie już tylko wskazać należy, iż ewentualna okoliczność, że (...) S.K.A. przed wydaniem postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 10 maja 2013 roku w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia (...) sp. z o.o., rozporządziła uzyskaną korzyścią (przedmiotowymi samochodami) nie ma znaczenia dla niniejszej sprawy. Fakt ten nie pozbawia wnioskodawcy możliwości wystąpienia z powództwem z art. 527 § 1 k.c. przeciwko (...) S.K.A., choć nie jest to konieczne wobec treści art. 531 § 2 k.c. Norma ta daje bowiem możliwość wystąpienia z powództwem takim tylko przeciwko podmiotowi, na rzecz którego rozporządzenie zostało dokonane, wyłączając konieczność uprzedniego poszukiwania ochrony przeciwko osobie trzeciej - (...) S.K.A.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny uznał, że zażalenie zasługuje na uwzględnienie i zmienił punkt I zaskarżonego postanowienia, na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c., oddalając wniosek o udzielenie zabezpieczenia. Orzeczeniem tym Sąd Apelacyjny objął także punkt II postanowienia, w którym Sąd Okręgowy wyznaczył termin na wniesienie pozwu zgodnie z art. 733 k.p.c., mimo iż (...) S.K.A. w zażaleniu wskazała, że zaskarża przedmiotowe postanowienie w punkcie I. Wskazać bowiem należy, iż obowiązek Sądu przewidziany przez normę art. 733 k.p.c. aktualizuje się jedynie w przypadku udzielenia zabezpieczenia i jest z tym faktem ściśle skorelowany, a zatem orzeczenie objęte punktem II nie ma samodzielnego bytu prawnego.